

การพัฒนาผู้สูงอายุและสิทธิผู้สูงอายุที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ ในอำเภอขามทะเลสอ จังหวัดนครราชสีมา*

ELDERLY DEVELOPMENT AND ELDERLY RIGHTS AFFECTING THE ELDERLY QUALITY OF LIFE IN KHAM THALE SO DISTRICT, NAKHON RATCHASIMA PROVINCE

เซียนน้อย อโนทัยไพบุลย์

Siamnoi Anothaiphaiboon

คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยปทุมธานี ปทุมธานี ประเทศไทย

Faculty of Political Science, Pathumthani University, Pathum Thani, Thailand

*Corresponding author E-mail: kirammylove@hotmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาระดับคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ 2) เพื่อวิเคราะห์การพัฒนาผู้สูงอายุ และสิทธิผู้สูงอายุที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ และ 3) เพื่อเสนอแนวทางในการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ ในอำเภอขามทะเลสอ จังหวัดนครราชสีมา เป็นวิจัยแบบผสานวิธีระหว่างเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ กลุ่มตัวอย่าง การวิจัยเชิงปริมาณ จำนวน 400 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ การวิจัยเชิงคุณภาพ จำนวน 20 คน เครื่องมือการวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์เชิงลึก สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ และการวิเคราะห์สหสัมพันธ์ ผลการศึกษาพบว่า 1) คุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในจังหวัดนครราชสีมา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยเรียงค่าเฉลี่ยมากไปน้อย คือ ด้านสภาพร่างกายที่ดี รองลงมา ได้แก่ ด้านสัมพันธ์ทางสังคม ด้านสภาพแวดล้อม และด้านจิตใจ ตามลำดับ 2) การพัฒนาผู้สูงอายุ และสิทธิผู้สูงอายุ ด้านการส่งเสริมและพัฒนาผู้สูงอายุ ด้านระบบคุ้มครองทางสังคมสำหรับผู้สูงอายุ ด้านการบริหารจัดการ เพื่อการพัฒนาทางด้านผู้สูงอายุ ด้านการบริการทางการแพทย์ ด้านยานพาหนะ ตามความเหมาะสม ด้านการช่วยเหลือผู้สูงอายุซึ่งได้รับอันตรายจากการถูกทารุณกรรม ด้านการสงเคราะห์เบี้ยยังชีพ และด้านการสงเคราะห์ในการจัดการศพตามประเพณี ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ ในอำเภอขามทะเลสอ จังหวัดนครราชสีมา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และ 3) แนวทางในการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ ให้ส่งเสริมและพัฒนาระบบการดูแลผู้สูงอายุในระยะยาว เตรียมการให้ทุกภาคส่วนพร้อมรับมือกับความต้องการ การดูแลระยะยาว ทั้งในเขตเมืองและชนบท ทำงานแบบบูรณาการทุกภาคส่วน สร้างโอกาสให้ผู้สูงอายุเข้าถึง บริการของรัฐ สนับสนุนให้ผู้สูงอายุ มีกิจกรรมที่เหมาะสม

คำสำคัญ: การพัฒนาผู้สูงอายุ, สิทธิผู้สูงอายุ, คุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ

Abstract

The research purposes were 1) to study the elderly quality of life; 2) to analyze the elderly development and elderly rights affecting the elderly quality of life; and 3) to propose guidelines for developing the quality of life of the elderly in Kham Thale So District, Nakhon Ratchasima Province.

* Received May 5, 2023; Revised July 20, 2023; Accepted July 26, 2023

This was the quantitative and qualitative research. The quantitative research sample group was the 400 elderly, the research instrument was the questionnaire; the qualitative research's key informants were the 20 elderly, the research instrument was the in - depth questionnaire. The data analysis statistics were the frequency, percentage, mean, standard deviation, multiple regression analysis, and correlation analysis. The research findings were 1) the elderly quality of life in Kham Thale So District, Nakhon Ratchasima Province found the overall was at high level; the descending mean were the good physical aspect, followed by the social relationship aspect, the environment aspect, and psychological aspects, respectively; 2) the elderly development and the rights of the elderly found that the aspect of elderly promotion and development, the aspect of social protection system for the elderly, the aspect of management for the development of work on the elderly, the aspect of medical services, the aspect of vehicles as appropriate, the aspect of assistance for the elderly who are harmed by abuse, the aspect of subsidy of subsistence allowance, and the aspect of assistance for the management of dead bodies according to tradition affected the elderly quality of life in Kham Thale So District, Nakhon Ratchasima Province at statistical significance level .05; and 3) the promotion and development of the long - term care system for the elderly, prepare all sectors to be ready to meet the long - term care needs in both urban and rural areas, work integrated in all sectors, create opportunities for the elderly to access government services, and encourage the elderly to have appropriate activities.

Keywords: Elderly Development, Elderly Rights, Elderly Quality of Life

บทนำ

ผู้สูงอายุที่มีคุณภาพชีวิตที่ดีคือ มีสุขภาพร่างกายดี สุขภาพจิตดี ครอบครัวมีความสุขมีความอบอุ่น สวัสดิการและการบริการทางสุขภาพอย่างเหมาะสม อยู่อย่างมีคุณค่ามีศักดิ์ศรี สามารถพึ่งพาตนเองได้ เป็นที่ยึดเหนี่ยวทางจิตใจและมีส่วนร่วมในครอบครัว ชุมชนและสังคม มีโอกาสเข้าถึงข้อมูลและข่าวสารปัจจุบัน ความรู้สึก มีคุณค่าในตนเอง ภาวะสุขภาพที่ดี การปรับตัวอย่างมีประสิทธิภาพ ความสุขสบายทางกายและใจ ชีวิตที่มีความหมายและมีคุณค่า และภาระหน้าที่ของบุคคล สุขภาพ หมายถึง สุขภาวะที่สมบูรณ์และเชื่อมโยงกันเป็นองค์รวมอย่างสมดุล ทั้งทางกาย ทางจิต ทางสังคม และทางวิญญาณ สุขภาพมิได้หมายถึงเฉพาะความพิการและการไม่มีโรคเท่านั้น มีความสัมพันธ์เกี่ยวโยงทั้งปัจจัยด้านบุคคล สภาพแวดล้อมทางกายภาพ ชีวภาพ เศรษฐกิจ สังคม การเมือง การศึกษา กฎหมาย ศาสนา วัฒนธรรมประเพณี วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเป็นต้น รวมทั้งปัจจัยด้านระบบบริการสาธารณสุขด้วย (Dean, J. W., Jr. & D. E. Bowen., 2000)

การพัฒนาระบบการดูแลผู้สูงอายุระยะยาว การเตรียมการเพื่อรับมือกับสังคมผู้สูงอายุประเทศไทยโดยความร่วมมือจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและสถาบันการศึกษาได้ร่วมกันทำการศึกษาและพัฒนาระบบการดูแลผู้สูงอายุระยะยาว เพื่อเตรียมการให้ทุกภาคส่วนพร้อมรับมือกับความต้องการการดูแลระยะยาวของผู้สูงอายุทั้งในเขตเมืองและชนบท โดยคณะกรรมการผู้สูงอายุแห่งชาติได้ตระหนักและเห็นถึงความจำเป็นเรื่องการดูแลผู้สูงอายุระยะยาว จึงได้จัดตั้งคณะกรรมการขึ้นเพื่อให้ทำหน้าที่รับผิดชอบในการศึกษา เพื่อพัฒนาและจัดทำโครงการระบบการดูแลผู้สูงอายุระยะยาวที่มีประสิทธิภาพและมีความสอดคล้องความเหมาะสมกับบริบทสังคมไทย เพื่อรับมือกับปริมาณและความต้องการดูแลผู้สูงอายุระยะยาวที่เพิ่มมากขึ้นอย่างรวดเร็วตามจำนวนผู้สูงอายุที่เพิ่มมากขึ้นและอายุที่ยืนยาวมากขึ้นด้วย นอกจากนี้ผู้สูงอายุที่เจ็บป่วยด้วยโรคเรื้อรังต่างมีความจำเป็นที่

จะต้องได้รับการดูแลระยะยาวด้วย กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ และกระทรวงมหาดไทย เป็นหน่วยงานหลักที่มีบทบาทสำคัญในการประสานความรู้ ทรัพยากร และความร่วมมือ ในการสร้างและพัฒนาระบบเพื่อจัดบริการรองรับความต้องการการดูแลผู้สูงอายุระยะยาว โดยมุ่งเน้นที่จะสร้าง และพัฒนากลไกต่าง ๆ ที่มีอยู่ทั้งในระดับนโยบาย ระดับปฏิบัติทั้งในเขตเมืองและในระดับท้องถิ่น โดยเฉพาะด้าน บุคลากรและผู้ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องเพื่อให้ร่วมกันทำหน้าที่ดูแลผู้สูงอายุ ทั้งบุคลากรวิชาชีพและอาสาสมัคร ได้แก่ ทีมหมอครอบครัวที่ประกอบด้วยสหวิชาชีพที่มีการทำงานเชิงรุก ด้วยการให้บริการแก่ผู้สูงอายุในชุมชน โดยเฉพาะ บริการด้านการดูแลและการฟื้นฟูสุขภาพให้กับกลุ่มผู้สูงอายุที่ติดเตียง และมีข้อจำกัดในเรื่องการเคลื่อนไหว นอกจากนี้ยังมีการเร่งขยายการฝึกอบรมบุคลากรเพื่อพัฒนาความรู้และพัฒนาทักษะเฉพาะด้านการดูแลผู้สูงอายุ ได้แก่ การอบรมบุคลากรวิชาชีพ เพื่อให้ทำหน้าที่เป็นผู้จัดการการดูแล และอาสาสมัครต่าง ๆ เพื่อให้ทำหน้าที่เป็น ผู้ดูแลเพื่อให้บุคลากรเหล่านี้สามารถทำหน้าที่ในการให้การดูแลผู้สูงอายุระยะยาวได้อย่างมืออาชีพ และสามารถ ส่งเสริมคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุได้ครอบคลุมมากยิ่งขึ้น (กระทรวงสาธารณสุข, 2559)

ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุ ด้านโครงสร้างประชากรผู้สูงอายุ พบว่า ปัจจุบันประเทศไทย มีประชากร 64.5 ล้านคน มีจำนวนประชากรผู้สูงอายุ 60 ปีขึ้นไป 11.48 ล้านคน คิดเป็น 17.36 % ของ ประชากรรวม (สถาบันวิจัย ประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล, 2561) การเปลี่ยนแปลงด้านโครงสร้างประชากรของประเทศไทยที่ผ่านมา พบว่า สัดส่วนประชากรผู้สูงอายุเพิ่มขึ้นเป็นลำดับ โดยอัตราของประชากรผู้สูงอายุไทยมีสัดส่วนเพิ่มขึ้นอย่างก้าว กระโดด และคาดการณ์ว่าในปี 2568 ประเทศไทยจะมีผู้สูงอายุเกินกว่าร้อยละ 20 (14.4 ล้านคน) นั่นหมายความว่า ประเทศไทยได้เป็นสังคมผู้สูงอายุโดยสมบูรณ์ (aged society) ในด้านปัญหาด้านสังคม พบว่า อัตราการพึ่งพิงของ ประชากรสูงอายุต่อคนวัยทำงานของจังหวัดนครราชสีมาเมื่อปี พ.ศ. 2543 เป็น 14.3 และโดยการคาดการณ์ พบว่า จะมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นเป็น 17.6 ในปี พ.ศ. 2553 และ 21.6 ในปี พ.ศ. 2560 ซึ่งแบ่งผู้สูงอายุตาม ความสามารถในการดูแลตนเอง พบว่า มีผู้สูงอายุ ที่ดูแลตนเองได้ 97.52% (302,683 คน) ผู้สูงอายุที่ดูแลตนเอง ได้บางส่วน 1.83% (5,665 คน) และผู้สูงอายุที่ดูแลตนเองไม่ได้เลย 0.64% (2,026 คน) จะเห็นได้ว่าจาก สถานการณ์ปัญหาที่มีจำนวนประชากรกลุ่มผู้สูงอายุเพิ่มขึ้น ผู้สูงอายุก็จะมีโรคที่เกิดจากความเสื่อมอันเนื่องมาจาก ความชราภาพขึ้น ประเทศไทยจึงควรให้ความสำคัญให้มากได้แล้วว่า การดูแลรักษาฟื้นฟูควรมีความแตกต่างจาก ผู้ป่วยวัยอื่น ๆ อาทิ ลักษณะทางคลินิก ปัญหาการแปรผลและความเหมาะสม ในการสำรวจทางห้องปฏิบัติการ ตลอดจนการวินิจฉัยโรค การดูแลรักษาแตกต่างและซับซ้อนจากผู้ป่วยวัยอื่นอย่างชัดเจนยิ่งขึ้น สมควรได้รับการ ดูแลรักษาที่เป็นเฉพาะทางด้านเวชศาสตร์ผู้สูงอายุ เพื่อให้ผู้สูงอายุมีโอกาสในการเข้าถึงบริการสุขภาพที่มีคุณภาพ และเหมาะสม ปลดปล่อยปัญหาการได้รับการดูแล สุขภาพที่เข้าซ้อนจนอาจเป็นผลเสียต่อตัวผู้สูงอายุในที่สุด สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดนครราชสีมา มีความมุ่งมั่นดำเนินการตามยุทธศาสตร์การบูรณาการยุทธศาสตร์การ พัฒนาสุขภาพกลุ่มผู้สูงอายุ เพื่อให้การขับเคลื่อนนโยบายของกระทรวงสาธารณสุข รวมถึงการแปลงแผนผู้สูงอายุ สู่การปฏิบัติให้เกิดประสิทธิผล ประสานกับประสิทธิภาพในการดำเนินงานส่งเสริมสุขภาพและป้องกันโรคในกลุ่ม วัยผู้สูงอายุ อย่างตรงประเด็นถูกต้องเหมาะสม และได้มาตรฐานตามหลักสากล อันจะเกิดผลลัพธ์ที่ดีต่อประชาชน โดยเฉพาะกลุ่มที่ควรให้ความสำคัญอย่างวัยสูงอายุ ที่ประเทศต้องมีระบบที่รองรับตั้งแต่ปัจจุบันสืบไปจนถึง อนาคต ซึ่งการตอบสนองนโยบายการดำเนินงานในตำบลที่มีระบบส่งเสริมสุขภาพดูแลผู้สูงอายุระยะยาว ไม่เป็นไป ตามเป้าหมายควรผลักดันแนวทางนโยบาย การสร้างความเข้าใจเรื่องงบกองทุนตำบล Long Term Care ระหว่าง องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและหน่วยบริการ (สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดนครราชสีมา, 2561)

จากเหตุผลข้างต้นจึงสนใจวิจัยเรื่อง การพัฒนาผู้สูงอายุและสิทธิผู้สูงอายุที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ ในอำเภอขามทะเลสอ จังหวัดนครราชสีมา เนื่องจากอำเภอขามทะเลสอ เป็นอำเภอหนึ่งที่มีบริบทด้านผู้สูงอายุที่

หลากหลาย จึงทำให้การพัฒนาในกระบวนการต่าง ๆ อาจไม่สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมที่เป็นอยู่ จึงสนใจทำการวิจัย เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ ในอำเภอขามทะเลสอ จังหวัดนครราชสีมา ให้ดียิ่งขึ้นต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ ในอำเภอขามทะเลสอ จังหวัดนครราชสีมา
2. เพื่อวิเคราะห์การพัฒนาผู้สูงอายุและสิทธิผู้สูงอายุที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ ในอำเภอขามทะเลสอ จังหวัดนครราชสีมา
3. เพื่อเสนอแนวทางในการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ ในอำเภอขามทะเลสอ จังหวัดนครราชสีมา

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เก็บข้อมูลทุติยภูมิจากการศึกษาวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง และข้อมูลปฐมภูมิ เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี ระหว่างเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ (mixed methods research) โดยดำเนินการศึกษาตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

ประชากร กลุ่มตัวอย่าง และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

การวิจัยเชิงปริมาณ

ประชากร คือ ผู้สูงอายุ ที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไป ในอำเภอขามทะเลสอ จังหวัดนครราชสีมา จำนวน 5,930 คน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ จำนวน 400 คน โดยทำการคำนวณขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรทาร์ ยามาเน (Yamane, T., 1973) และกำหนดความคลาดเคลื่อนที่ 5 เปอร์เซ็นต์

การวิจัยเชิงคุณภาพ

ผู้วิจัยจะดำเนินการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 20 คน จำแนกออกเป็น ผู้นำชุมชน 5 คน และผู้สูงอายุ 15 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยเชิงปริมาณ

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ แบบสอบถาม โดยแบ่งออกเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับการพัฒนาผู้สูงอายุ ในอำเภอขามทะเลสอ จังหวัดนครราชสีมา

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับสิทธิผู้สูงอายุ ในอำเภอขามทะเลสอ จังหวัดนครราชสีมา

ตอนที่ 4 แบบสอบถามเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ ในอำเภอขามทะเลสอ จังหวัดนครราชสีมา

การวิจัยเชิงคุณภาพ

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสัมภาษณ์ ซึ่งแบบสัมภาษณ์ แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 การพัฒนาผู้สูงอายุ ในอำเภอขามทะเลสอ จังหวัดนครราชสีมา

ตอนที่ 2 สิทธิผู้สูงอายุ ในอำเภอขามทะเลสอ จังหวัดนครราชสีมา

ตอนที่ 3 คุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ ในอำเภอขามทะเลสอ จังหวัดนครราชสีมา

การเก็บรวบรวมข้อมูล

วิจัยเชิงปริมาณ

1. ผู้วิจัยดำเนินการขอหนังสือจากมหาวิทยาลัยปทุมธานี เพื่อนำไปประกอบการขอเก็บรวบรวมข้อมูล
2. ผู้วิจัยปฏิบัติงานภาคสนามเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล ป้องกันการได้รับข้อมูลที่คาดเคลื่อน
3. เก็บรวบรวมแบบสอบถามที่สมบูรณ์จนครบทั้งหมด 400 ชุด

4. ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมแบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่างด้วยตนเอง รวมไปถึงการตรวจสอบความถูกต้องของแบบสอบถาม และพบว่า แบบสอบถามที่ได้กลับคืนจากกลุ่มตัวอย่างนั้นมีความสมบูรณ์ และครบถ้วน

5. นำข้อมูลที่ได้จากการเก็บรวบรวมไปทำการวิเคราะห์ทางสถิติ ในโปรแกรมสำเร็จรูปและประมวลผลต่อไป

การวิจัยเชิงคุณภาพ

โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก เพื่อศึกษาสภาพทั่วไปที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาผู้สูงอายุและสิทธิผู้สูงอายุที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ ในอำเภอขามทะเลสอ จังหวัดนครราชสีมา การเก็บรวบรวมและการวิเคราะห์ข้อมูลเมื่อกลุ่มตัวอย่างยินยอมหรืออนุญาตให้สัมภาษณ์ ผู้วิจัยได้ทำการนัดหมายวันเวลา และสถานที่สัมภาษณ์ โดยผู้วิจัยได้ส่งหนังสือขอความอนุเคราะห์เพื่อขอสัมภาษณ์เชิงลึกจากมหาวิทยาลัยโดยผู้วิจัยเป็นผู้สัมภาษณ์ด้วยตนเอง ในขณะที่สัมภาษณ์มีการจดบันทึกข้อความสำคัญ และขออนุญาตบันทึกด้วยเครื่องบันทึกเสียง ภาพนิ่ง ภายหลังจากการสัมภาษณ์แต่ละรายเรียบร้อยแล้ว ผู้วิจัยได้นำบทสัมภาษณ์นำมาถอดเทปรวบรวมประเด็นคำตอบต่าง ๆ และวิเคราะห์เนื้อหา เพื่อสรุปสาระความสัมพันธ์ของแนวคิดนั้น เพื่อใช้เป็นข้อมูลสนับสนุนบทสรุปงานวิจัยในครั้งนี้

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป และเครื่องมือทางสถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อสามารถบรรลุวัตถุประสงค์ในการวิจัย โดยใช้สถิติพื้นฐาน ดังต่อไปนี้

1. การวิเคราะห์เชิงปริมาณ ผู้วิจัยจะนำข้อมูลที่รวบรวมได้จากกลุ่มตัวอย่างมาทำการวิเคราะห์ทางสถิติด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป และใช้ค่าสถิติ

2. การวิเคราะห์เชิงคุณภาพ ผู้วิจัยบันทึกข้อมูลภาคสนามและการถอดเทปซึ่งเป็นข้อมูลเชิงคุณภาพวิเคราะห์ด้วยวิธีจัดระบบข้อมูลให้เป็นหมวดหมู่ การวิเคราะห์ข้อมูลแบบสร้างสรุป ซึ่งส่วนใหญ่ข้อมูลที่นำมาวิเคราะห์จะเป็นข้อความบรรยาย ซึ่งได้จากการสังเกต สัมภาษณ์ และการจดบันทึก

ผลการวิจัย

1. ระดับคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ ในอำเภอขามทะเลสอ จังหวัดนครราชสีมา

1.1 การพัฒนาผู้สูงอายุในจังหวัดนครราชสีมา

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับการพัฒนาผู้สูงอายุในจังหวัดนครราชสีมาในภาพรวม (n = 400)

การพัฒนาผู้สูงอายุ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับการบริหาร	ลำดับที่
1. การเตรียมความพร้อมผู้สูงอายุ	3.64	0.45	มาก	3
2. การส่งเสริมและพัฒนาผู้สูงอายุ	3.77	0.48	มาก	1
3. ระบบคุ้มครองทางสังคมสำหรับผู้สูงอายุ	3.66	0.45	มาก	2
4. การบริหารจัดการ เพื่อการพัฒนางานด้านผู้สูงอายุ	3.58	0.45	มาก	4
5. การติดตามประเมินผล	3.47	0.46	มาก	5
รวม	3.62	0.23	มาก	

จากตารางที่ 1 พบว่า การพัฒนาผู้สูงอายุในจังหวัดนครราชสีมา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.62$, S.D. = 0.23) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงจากค่าเฉลี่ยมากไปน้อย คือ ด้านการส่งเสริมและพัฒนาผู้สูงอายุ ($\bar{X} = 3.77$, S.D. = 0.48) รองลงมา ได้แก่ ด้านระบบคุ้มครองทางสังคมสำหรับผู้สูงอายุ ($\bar{X} = 3.66$, S.D. = 0.45) ด้านด้านการเตรียมความพร้อมผู้สูงอายุ ($\bar{X} = 3.64$, S.D. = 0.45) ด้านการบริหารจัดการ เพื่อการพัฒนางานด้านผู้สูงอายุ ($\bar{X} = 3.58$, S.D. = 0.45) และด้านการติดตามประเมินผล ($\bar{X} = 3.47$, S.D. = 0.46)

1.2 สิทธิของผู้สูงอายุในจังหวัดนครราชสีมา

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของสิทธิของผู้สูงอายุในจังหวัดนครราชสีมาในภาพรวม (n = 400)

สิทธิของผู้สูงอายุในจังหวัดนครราชสีมา	$\bar{X}$	S.D.	ระดับการพัฒนา	ลำดับที่
1. การบริการทางการแพทย์	3.52	0.44	มาก	7
2. การศึกษา การศาสนา	3.62	0.41	มาก	3
3. การประกอบอาชีพ	3.66	0.44	มาก	2
4. การพัฒนาตนเองและการมีส่วนร่วมใน กิจกรรมทางสังคม	3.60	0.45	มาก	4
5. การอำนวยความสะดวกและความปลอดภัย	3.43	0.50	มาก	10
6. ยานพาหนะตามความเหมาะสม	3.49	0.57	มาก	8
7. การยกเว้นค่าเช่าชมสถานที่ของรัฐ	3.36	0.55	ปานกลาง	11
8. การช่วยเหลือผู้สูงอายุซึ่งได้รับอันตรายจากการถูกทารุณกรรม	3.33	0.53	ปานกลาง	12
9. การได้รับคำแนะนำ ปรีกษา	3.60	0.53	มาก	5
10. การจัดที่พักอาศัยอาหารและเครื่องนุ่งห่ม	3.48	0.49	มาก	9
11. การสงเคราะห์เบี้ยยังชีพ	3.58	0.47	มาก	6
12. การสงเคราะห์ในการจัดการศพตามประเพณี	3.79	0.58	มาก	1
รวม	3.55	0.17	มาก	

จากตารางที่ 2 พบว่า สิทธิของผู้สูงอายุในจังหวัดนครราชสีมา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.58$, S.D. = 0.22) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมาก 10 ด้าน และอยู่ในระดับปานกลาง 2 ด้าน โดยเรียงจากค่าเฉลี่ยมากไปน้อย คือ ด้านการสงเคราะห์ในการจัดการศพตามประเพณี ($\bar{X} = 3.79$, S.D. = 0.58) รองลงมา ได้แก่ ด้านการประกอบอาชีพ ($\bar{X} = 3.66$, S.D. = 0.44) ด้านการศึกษา การศาสนา ($\bar{X} = 3.62$, S.D. = 0.41) ด้านการพัฒนาตนเองและการมีส่วนร่วมใน กิจกรรมทางสังคม ($\bar{X} = 3.60$, S.D. = 0.45) ด้านการได้รับคำแนะนำ ปรีกษา ($\bar{X} = 3.60$, S.D. = 0.53) ด้านการสงเคราะห์เบี้ยยังชีพ ($\bar{X} = 3.58$, S.D. = 0.47) ด้านการบริการทางการแพทย์ ($\bar{X} = 3.52$, S.D. = 0.44) ด้านยานพาหนะตามความเหมาะสม ($\bar{X} = 3.49$, S.D. = 0.57) ด้านการจัดที่พักอาศัยอาหารและเครื่องนุ่งห่ม ($\bar{X} = 3.48$, S.D. = 0.49) ด้านการอำนวยความสะดวกและความปลอดภัย ($\bar{X} = 3.43$, S.D. = 0.50) ด้านการยกเว้นค่าเช่าชมสถานที่ของรัฐ ($\bar{X} = 3.36$, S.D. = 0.55) และด้านการช่วยเหลือผู้สูงอายุซึ่งได้รับอันตรายจากการถูกทารุณกรรม ($\bar{X} = 3.33$, S.D. = 0.53)

1.3 ระดับคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ ในอำเภอขามทะเลสอ จังหวัดนครราชสีมา

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในจังหวัดนครราชสีมาในภาพรวม (n = 400)

คุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในจังหวัดนครราชสีมา	$\bar{X}$	S.D.	ระดับคุณภาพชีวิต	ลำดับที่
1. สัมพันธ์ทางสังคม	3.65	0.45	มาก	2
2. สภาพร่างกายที่ดี	3.75	0.47	มาก	1
3. จิตใจ	3.53	0.51	มาก	4
4. สภาพแวดล้อม	3.60	0.51	มาก	3
รวม	3.63	0.27	มาก	

จากตารางที่ 3 พบว่า คุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในจังหวัดนครราชสีมา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.63$, S.D. = 0.27) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงจากค่าเฉลี่ยมากไปน้อย คือ ด้านสภาพร่างกายที่ดี ($\bar{X} = 3.75$, S.D. = 0.47) รองลงมา ได้แก่ ด้านสัมพันธ์ทางสังคม ($\bar{X} = 3.65$, S.D. = 0.45) ด้านสภาพแวดล้อม ($\bar{X} = 3.60$, S.D. = 0.51) และด้านจิตใจ ($\bar{X} = 3.53$, S.D. = 0.51)

2. วิเคราะห์การพัฒนาผู้สูงอายุและสิทธิผู้สูงอายุที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ ในอำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดนครราชสีมา ดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ

ตัวแปร	B	Std. Error	Beta	t	Sig
Constant	1.263	.264		4.785	.000
ด้านการเตรียมความพร้อมผู้สูงอายุ (X ₁)	.035	.026	.058	1.341	.181
ด้านการส่งเสริมและพัฒนาผู้สูงอายุ (X ₂)	.103	.024	.180	4.281	.000 *
ด้านระบบคุ้มครองทางสังคมสำหรับผู้สูงอายุ (X ₃)	.102	.028	.168	3.606	.000 *
ด้านการบริหารจัดการ เพื่อการพัฒนางานด้านผู้สูงอายุ (X ₄)	.113	.026	.185	4.294	.000 *
ด้านการติดตามประเมินผล (X ₅)	.012	.027	.020	.440	.660
ด้านการบริการทางการแพทย์ (X ₆)	.183	.027	.293	6.849	.000 *
ด้านการศึกษา การศาสนา (X ₇)	.031	.030	.046	1.051	.294
ด้านการประกอบอาชีพ (X ₈)	.006	.028	.010	.206	.837
ด้านการพัฒนาตนเองและการมีส่วนร่วมใน กิจกรรมทางสังคม (X ₉)	.040	.026	.067	1.565	.118
ด้านการอำนวยความสะดวกและความปลอดภัย (X ₁₀)	.010	.023	.018	.431	.666
ด้านยานพาหนะตามความเหมาะสม (X ₁₁)	.041	.021	.084	1.955	.050 *
ด้านการยกเว้นค่าเข้าชมสถานที่ของรัฐ (X ₁₂)	.032	.021	.063	1.494	.136
ด้านการช่วยเหลือผู้สูงอายุซึ่งได้รับอันตรายจากการถูกทารุณกรรม (X ₁₃)	.049	.021	.095	2.296	.022 *
ด้านการได้รับคำแนะนำ ปรัชญา (X ₁₄)	.037	.022	.073	1.702	.090
ด้านการจัดที่พักอาศัยอาหารและเครื่องนุ่งห่ม (X ₁₅)	.017	.023	.031	.741	.459
ด้านการสงเคราะห์เบี้ยยังชีพ (X ₁₆)	.051	.026	.087	1.977	.049 *
ด้านการสงเคราะห์ในการจัดการศพตามประเพณี (X ₁₇)	.142	.021	.301	6.793	.000 *

R = 0.628, R Square = 0.395, Adjuster R Square = .368
 Std. Error of the Estimate = 0.2106 F = 14.670, Sig = 0.000

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4 การพัฒนาผู้สูงอายุ และสิทธิผู้สูงอายุ ด้านการส่งเสริมและพัฒนาผู้สูงอายุ (X₂) ด้านระบบคุ้มครองทางสังคมสำหรับผู้สูงอายุ (X₃) ด้านการบริหารจัดการ เพื่อการพัฒนางานด้านผู้สูงอายุ (X₄) ด้านการบริการทางการแพทย์ (X₆) ด้านยานพาหนะตามความเหมาะสม (X₁₁) ด้านการช่วยเหลือผู้สูงอายุซึ่งได้รับอันตรายจากการถูกทารุณกรรม (X₁₃) ด้านการสงเคราะห์เบี้ยยังชีพ (X₁₆) และด้านการสงเคราะห์ในการจัดการศพตามประเพณี (X₁₇) ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ ในอำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดนครราชสีมา อย่างมีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนด้านอื่น ๆ ไม่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ ในอำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดนครราชสีมา

3. เสนอแนวทางในการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ ในอำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดนครราชสีมา

3.1 การพัฒนาผู้สูงอายุที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ ในอำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดนครราชสีมา

การเตรียมความพร้อมผู้สูงอายุ ภาครัฐได้ส่งเสริมให้ผู้สูงอายุเข้าใจต่อการเปลี่ยนแปลงของตนเอง ตระหนักถึงการเลือกทำกิจกรรมที่เหมาะสมกับสมรรถนะตนเอง พัฒนาความสามารถให้พึ่งพาตนเองได้ดีและส่งเสริมการเข้าใจต่อความเป็นผู้สูงอายุแก่สมาชิกในชุมชน ในครอบครัวเพื่อให้มีความเข้าใจต่อกันและกันมากขึ้นด้วย

การส่งเสริมและพัฒนาผู้สูงอายุ ภาครัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ให้ความรู้แก่การดูแลตนเองอย่างเหมาะสมกับวัยแก่ผู้สูงอายุได้อย่างมีประสิทธิภาพ ช่วยให้ผู้สูงอายุทำกิจกรรมอย่างเหมาะสม พัฒนาสุขภาพ

ร่างกายให้แข็งแรง การให้ความรู้แก่ประชาชนที่มีผู้สูงอายุเป็นสมาชิกในครอบครัวได้เข้าใจต่อสภาพการเปลี่ยนแปลงของผู้สูงอายุให้เกิดความเข้าใจและอยู่ร่วมกันได้ดีขึ้น

ระบบคุ้มครองทางสังคมสำหรับผู้สูงอายุ สนับสนุนให้ผู้สูงอายุเข้าถึงการประกอบอาชีพอย่างเหมาะสม สร้างความรู้สึกมีคุณค่าต่อตนเอง สนับสนุนให้สมาชิกในครอบครัวเข้าใจต่อสภาพความเสื่อมถอยของผู้สูงอายุ และสามารถอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุขได้

การบริหารจัดการ เพื่อการพัฒนาทางด้านผู้สูงอายุ ภาครัฐสนับสนุนให้ประชากรผู้สูงอายุเข้าใจต่อการมีส่วนร่วมในกิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ การส่งเสริมให้ผู้สูงอายุได้ประกอบอาชีพ มีรายได้เลี้ยงชีพตนเอง สามารถพึ่งพาตนเองได้อย่างมีศักยภาพ ช่วยให้ผู้สูงอายุรู้สึกมีคุณค่ามากยิ่งขึ้น

การติดตามประเมินผล การประเมินผลการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ที่มีการเปิดเผยข้อมูลอย่างเป็นรูปธรรมตามช่องทางการสื่อสารของหน่วยงาน การบริการที่ดีช่วยให้ผู้สูงอายุให้ความสำคัญต่อการร่วมประเมินผลการปฏิบัติงาน ทำให้การนำผลจากการติดตามไปประกอบการพัฒนาได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

3.2 สิทธิของผู้สูงอายุที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ ในอำเภอขามทะเลสอ จังหวัดนครราชสีมา

การบริการทางการแพทย์ มีการลงพื้นที่เยี่ยมเยียนผู้สูงอายุตามชุมชนของเจ้าหน้าที่ทางการแพทย์เพื่อให้บริการอย่างต่อเนื่อง สนับสนุนการให้ยืมอุปกรณ์สำหรับกลุ่มที่ต้องการเพื่อช่วยลดค่าใช้จ่ายในครัวเรือน สามารถมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น ตลอดจนให้ความสำคัญกับการส่งเสริมการให้ความสำคัญต่อการรับบริการทางการแพทย์ของผู้สูงอายุในครัวเรือนด้วย

การศึกษา การศาสนา หน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้ความสำคัญต่อการให้ความรู้แก่ผู้สูงอายุในการตระหนักต่อการพึ่งพาตนเองอย่างต่อเนื่อง ช่วยให้การดำเนินชีวิตประจำวันผู้สูงอายุมีความสุขอย่างดี ช่วยให้ไม่รู้สึกว่าตนเองเป็นภาระของครอบครัว และการแจ้งข่าวสารกิจกรรมด้านศาสนาให้รับทราบช่วยให้ผู้สูงอายุได้มีทางเลือกในการทำกิจกรรมและมีที่พึ่งพาทางจิตใจ

การประกอบอาชีพ ภาครัฐได้ผลักดันให้มีการเผยแพร่กิจกรรมการกู้ยืมเพื่อประกอบอาชีพในกลุ่มผู้สูงอายุอย่างต่อเนื่อง ส่งเสริมค่านิยมในการจ้างงานผู้สูงอายุในชุมชนเพื่อให้การจ้างงานผู้สูงอายุเป็นสิ่งปกติและเป็นการสนับสนุนการพึ่งพาตนเองของผู้สูงอายุ

การพัฒนาตนเองและการมีส่วนร่วมใน กิจกรรมทางสังคม ภาครัฐมีการส่งเสริมให้ผู้สูงอายุได้ทำกิจกรรมทางสังคมอย่างต่อเนื่อง มีการประชาสัมพันธ์อย่างทั่วถึง เป็นการสร้างเสริมให้ผู้สูงอายุได้เรียนรู้ที่จะฝึกฝนทักษะที่เป็นประโยชน์และสร้างความรู้สึกรู้สึกมีคุณค่าต่อตนเองและสังคม

การอำนวยความสะดวกและความปลอดภัย สภาพแวดล้อมทางสังคมของผู้สูงอายุส่วนใหญ่มีความปลอดภัย มีแสงไฟสว่างเพียงพอ ภาครัฐสนับสนุนให้มีเครื่องอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ในพื้นที่สาธารณะทำให้ผู้สูงอายุได้รับการบริการอย่างดี และมีคุณภาพชีวิตที่ดีได้

ยานพาหนะตามความเหมาะสม ภาครัฐได้ส่งเสริมให้เกิดการประชาสัมพันธ์ที่ชัดเจน ต่อเนื่อง เพื่อสร้างการมีจิตสำนึกที่ดีต่อการบริการผู้สูงอายุ การให้เกียรติผู้สูงอายุในการรับบริการก่อนตน หรือการเสียสละที่นั่งให้กับผู้สูงอายุตามพื้นที่สาธารณะ ฯลฯ

การยกเว้นค่าเข้าชมสถานที่ของรัฐ ทำให้ประชาชนรู้สึกมีคุณค่าจากการให้ความสำคัญกับกลุ่มผู้สูงอายุในสังคม การสนับสนุนการช่วยเหลือด้านค่าใช้จ่ายสำหรับครอบครัวผู้สูงอายุ ช่วยให้ผู้สูงอายุได้ทำกิจกรรมมากขึ้นและมีคุณภาพชีวิตด้านจิตใจที่ดี

การช่วยเหลือผู้สูงอายุซึ่งได้รับอันตรายจากการถูกทารุณกรรม ประชากรผู้สูงอายุส่วนใหญ่มีความรู้สึกปลอดภัยเมื่อรับรู้ว่ามีภาครัฐให้ความสำคัญต่อการป้องกันการเกิดการทารุณกรรมผู้สูงอายุ และส่งเสริมให้มีการสร้างจิตสำนึกที่ดีต่อการอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างปกติสุขอีกด้วย

การได้รับคำแนะนำ ปรีกษา ภาครัฐได้ส่งเสริมให้มีการแนะนำ ปรีกษาแก่ผู้สูงอายุ และผู้เกี่ยวข้องได้อยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข สนับสนุนให้สมาชิกในครอบครัวสื่อสารระหว่างกัน มองเห็นความสำคัญของผู้สูงอายุ ให้ผู้สูงอายุได้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจและรับรู้กิจกรรมในครอบครัวแม้จะมีความคิดเห็นไม่สอดคล้องกันเพื่อให้ผู้สูงอายุรู้สึกได้ว่าตนเองมีคุณค่า และเป็นส่วนหนึ่งของครอบครัว

การจัดที่พักอาศัยอาหารและเครื่องนุ่งห่ม กระบวนการให้ความช่วยเหลือด้านที่พักของผู้สูงอายุที่จำเป็นต้องได้รับการช่วยเหลือนั้นมีกระบวนการพิจารณาที่ตรวจสอบได้ ทำให้การดำเนินงานก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ผู้รับและงบประมาณที่จัดสรร นอกจากนี้ ภาครัฐยังได้ส่งเสริมให้ประชาชนมีความเข้าใจและเรียนรู้ที่จะอยู่ร่วมกันกับประชากรผู้สูงอายุได้อย่างเหมาะสมและมีเหตุผลด้วย

การสงเคราะห์เบี้ยยังชีพ ช่วยให้ประชาชนได้รับรายได้เพื่อใช้บริโภคอุปโภคในแต่ละเดือน ช่วยให้สมาชิกในครอบครัวลดภาระค่าใช้จ่ายสำหรับผู้สูงอายุได้ และทำให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

การสงเคราะห์ในการจัดการศพตามประเพณี การเข้าถึงบริการของสมาชิกครอบครัวผู้สูงอายุได้รับความช่วยเหลือจากผู้นำชุมชน รวมไปถึงเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องเป็นอย่างดี ทำให้ดำเนินงานได้อย่างสะดวกตามสิทธิที่ผู้สูงอายุที่เสียชีวิตพึงได้รับ

3.3 คุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในอำเภอขามทะเลสอ จังหวัดนครราชสีมา

ด้านสัมพันธภาพทางสังคม ผู้สูงอายุมีความพึงพอใจต่อสภาพความสัมพันธ์ทางสังคมของตนเอง มีศักยภาพในการพึ่งพาตนเองได้ดี สามารถทำกิจกรรมร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้ เรียนรู้ที่จะปรับตัวให้สอดคล้องกับสถานการณ์ได้ดี ฯลฯ

ด้านสภาพร่างกายที่ดี ผู้สูงอายุมีความพึงพอใจต่อสภาพร่างกายของตนเอง ได้ทำกิจกรรมที่ต้องการอย่างเหมาะสมกับสมรรถนะทางร่างกาย การรับรู้ศักยภาพทางร่างกายของตนเองต่อแต่ละกิจกรรม การมีเวลาว่างออกกำลังกาย มีพื้นที่ในชุมชนให้ออกกำลังกาย การเข้ารับบริการทางการแพทย์และตรวจโรคอย่างต่อเนื่อง ฯลฯ

ด้านจิตใจ ผู้สูงอายุมีสภาพจิตใจที่ดีจากการรับรู้ได้ว่าตนเองได้รับการช่วยเหลือขั้นพื้นฐานจากภาครัฐอย่างเหมาะสม การพัฒนาสภาพแวดล้อมในชุมชนให้เอื้อต่อการดำรงชีวิต ออกกำลังกาย มีความปลอดภัย การได้รับความใส่ใจจากสมาชิกในครอบครัว ได้มีบทบาทต่อการตัดสินใจกิจกรรมต่าง ๆ ในครอบครัว ทำให้รู้สึกมีคุณค่าต่อสมาชิก ฯลฯ

ด้านสภาพแวดล้อม ผู้สูงอายุมีสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัย สอดคล้องกับความต้องการของผู้สูงอายุในชุมชน การบำรุงสภาพแวดล้อมให้มีความสะอาด มีแสงไฟส่องสว่างช่วยให้ผู้สูงอายุรู้สึกปลอดภัยต่อชีวิต การรับรู้ว่าการครอบครัวให้ความสำคัญต่อตนนั้นทำให้รู้สึกมั่นคงในชีวิตมากขึ้น

อภิปรายผล

1. ระดับคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ ในอำเภอขามทะเลสอ จังหวัดนครราชสีมา

1.1 การพัฒนาผู้สูงอายุในจังหวัดนครราชสีมา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงจากค่าเฉลี่ยมากไปน้อย คือ ด้านการส่งเสริมและพัฒนาผู้สูงอายุ รองลงมา ได้แก่ ด้านระบบคุ้มครองทางสังคมสำหรับผู้สูงอายุ ด้านด้านการเตรียมความพร้อมผู้สูงอายุ ด้านการบริหารจัดการ เพื่อการพัฒนาทางด้านผู้สูงอายุ และด้านการติดตามประเมินผล ซึ่ง Philip, Ian. ได้ทำการศึกษาเรื่อง การพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุที่ต้องพึ่งพิงผู้ดูแล ผลการศึกษาพบว่า 1) ผู้บริโภคขาดข้อมูลเกี่ยวกับบริการดูแลระยะยาว 2) การรับรู้ความต้องการบริการที่ไม่ได้รับการตอบสนองนั้นค่อนข้างเจ็บปวดแสบแสบ แต่เฉพาะ 3) การประเมินบริการการดูแลระยะยาวจาก มุมมองของผู้บริโภคเป็นไปได้โดยใช้วิธีการที่หลากหลาย 4) มีขอบเขตมากในการเปลี่ยนแนวปฏิบัติเพื่อปรับปรุงคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุที่ต้องพึ่งพาและผู้ดูแล 5) ไม่มีหลักฐานว่าแนวทางที่

มุ่งเน้นผู้บริโภคนำไปสู่ความต้องการที่ไม่สามารถจัดการได้ ทรัพยากร อย่างน้อยก็ในระยะสั้น การค้นพบโดยบังเอิญรวมถึง 1) การสนับสนุนของทีมดูแลหลักในการดูแลผู้สูงอายุที่เป็นโรคสมองเสื่อมไม่เพียงพอไม่ใช่เพราะความล้มเหลวในการระบุกรณี แต่เกิดจากการล้มเหลวในการสนับสนุนกรณีที่น่าทึ่ง 2) ระดับการสนับสนุนของชุมชนต่อการรับรู้ถึงความเพียงพอของผู้ดูแลโดยผู้ดูแลไม่ส่งผลต่อแนวโน้มที่จะให้ผู้สูงอายุอยู่ในสถานพยาบาลภายหลังเข้ารับการรักษาในโรงพยาบาลแบบเฉียบพลัน อย่างไรก็ตาม ผู้ดูแลสามารถคาดการณ์ผลลัพธ์ได้อย่างแม่นยำ และคุณภาพชีวิตของผู้ดูแลดีขึ้นมากที่สุดสำหรับผู้ที่เกี่ยวข้องกับผู้ที่มีความอุปการะมากที่สุด 3) มีการพึ่งพาอาศัยกันอย่างมากระหว่างผู้ป่วยสูงอายุและผู้ป่วยทางจิตในการดูแลในโรงพยาบาลระยะยาวซึ่งบ่งชี้ถึงโครงสร้างการบริหารที่ไร้เหตุผล 4) มีการพึ่งพิงผู้ป่วย ค่ารักษาพยาบาล (สำหรับผู้เสียภาษี) และขวัญกำลังใจของพยาบาลในสถานรับเลี้ยงเด็กสูงกว่าในหอผู้ป่วยระยะยาว แต่คุณภาพชีวิตดูเหมือนจะขึ้นอยู่กับปัจจัยที่ทำงานในระดับบ้านแต่ละหลังหรือ หอผู้ป่วยมากกว่าที่ภาคให้การดูแล (Philp, Ian., 1991)

1.2 การวิเคราะห์สิทธิของผู้สูงอายุในจังหวัดนครราชสีมา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมาก 10 ด้าน และอยู่ในระดับปานกลาง 2 ด้าน โดยเรียงจากค่าเฉลี่ยมากไปน้อย คือ ด้านการสงเคราะห์ในการจัดการศพตามประเพณีรองลงมา ได้แก่ ด้านการประกอบอาชีพ ด้านการศึกษา การศาสนา ด้านการพัฒนาตนเองและการมีส่วนร่วมใน กิจกรรมทางสังคม ด้านการได้รับคำแนะนำปรึกษา ด้านการสงเคราะห์เบี้ยยังชีพ ด้านการบริการทางการแพทย์ ด้านยานพาหนะตามความเหมาะสม ด้านการจัดที่พักอาศัยอาหารและเครื่องนุ่งห่ม ด้านการอำนวยความสะดวกและความปลอดภัย ด้านการยกเว้นค่าเข้าชมสถานที่ของรัฐ และด้านการช่วยเหลือผู้สูงอายุซึ่งได้รับอันตรายจากการถูกละเมิดกรรม ดังแนวคิดของ มูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุไทย สารของกฎหมายฉบับนี้ได้กำหนดความหมายของผู้สูงอายุว่า หมายถึง บุคคลซึ่งมีอายุเกินหกสิบปีบริบูรณ์ขึ้นไปและมีสัญชาติไทย พระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. 2546 ได้รับรองให้ผู้สูงอายุได้รับประโยชน์ที่กฎหมายรับรองและคุ้มครองให้แก่บุคคลที่มีอายุเกิน 60 ปีบริบูรณ์ขึ้นไปและมีสัญชาติไทย ซึ่งในกฎหมายใช้คำว่า สิทธิผู้สูงอายุ ให้มีสิทธิได้รับการคุ้มครองการส่งเสริม และการสนับสนุนในด้านต่าง ๆ ดังนี้ 1) สิทธิได้รับการบริการทางการแพทย์และการสาธารณสุขที่จัดไว้โดยให้ความสะดวกและรวดเร็วแก่ผู้สูงอายุเป็นพิเศษ 2) สิทธิได้รับการบริการด้านการศึกษา การศาสนาและข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิต 3) สิทธิได้รับการบริการด้านการประกอบอาชีพหรือฝึกอาชีพที่เหมาะสม 4) สิทธิในการพัฒนาตนเองและการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคมการรวมกลุ่มในลักษณะเครือข่ายหรือชุมชน 5) สิทธิได้รับการอำนวยความสะดวกและความปลอดภัยโดยตรงแก่ผู้สูงอายุในอาคารสถานที่ ยานพาหนะหรือการบริการสาธารณะอื่น 6) สิทธิได้รับการช่วยเหลือด้านค่าโดยสารยานพาหนะตามความเหมาะสม 7) สิทธิได้รับการยกเว้นค่าเข้าชมสถานที่ของรัฐ 8) สิทธิในการได้รับการช่วยเหลือผู้สูงอายุซึ่งได้รับอันตรายจากการถูกละเมิดกรรมหรือถูกแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบด้วยกฎหมาย หรือถูกทอดทิ้ง 9) สิทธิในการได้รับคำแนะนำ ปรึกษา ดำเนินการอื่นที่เกี่ยวข้องในทางคดีหรือในทางการแก้ไขปัญหาครอบครัว 10) สิทธิได้รับการบริการการจัดที่พักอาศัยอาหารและเครื่องนุ่งห่มให้ตามความจำเป็นอย่างทั่วถึง 11) สิทธิได้รับการสงเคราะห์เบี้ยยังชีพตามความจำเป็นอย่างทั่วถึงและเป็นธรรม 12) สิทธิได้รับการสงเคราะห์ในการจัดการศพตามประเพณี (มูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุไทย (มส.ผส.), 2558)

1.3 ผลการวิเคราะห์คุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในจังหวัดนครราชสีมา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงจากค่าเฉลี่ยมากไปน้อย คือ ด้านสภาพร่างกายที่ดี รองลงมา ได้แก่ ด้านสัมพันธ์ทางสังคม ด้านสภาพแวดล้อม และด้านจิตใจ ดังงานวิจัยของ ทรงรัตน์ หิรัญอุทก ได้ทำการศึกษาเรื่อง กลยุทธ์ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลองครักษ์ อำเภอบางปลาม้า จังหวัดสุพรรณบุรี ผลการศึกษาพบว่า ผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลองครักษ์ส่วนใหญ่ มีความพึงพอใจต่อสวัสดิการภาครัฐด้านสุขภาพอนามัย และมีความต้องการความช่วยเหลือจากภาครัฐทางด้านเศรษฐกิจ ได้แก่

การจัดสรรเบี้ยยังชีพเพิ่มเติมในอัตราที่สูงขึ้น ส่งเสริมผู้สูงอายุให้มีอาชีพเสริม ทางด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ได้แก่ การปรับปรุงที่อยู่อาศัยให้แข็งแรง ปลอดภัย ปรับปรุงไฟฟ้าสาธารณะให้ครอบคลุมและทั่วถึง ทางด้านสังคม ได้แก่ การมีสถานที่สำหรับทำกิจกรรมร่วมกันของผู้สูงอายุ การได้รับรู้ข้อมูลข่าวสารด้านต่าง ๆ ที่จำเป็น และต่อจากนั้น เพื่อให้ได้กลยุทธ์ของการดำเนินงาน เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุที่เป็นรูปธรรมชัดเจน (ทรงรัตน์ หิรัญอุทก, 2553)

2. การพัฒนาผู้สูงอายุและสิทธิผู้สูงอายุที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ ในอำเภอขามทะเลสอ จังหวัดนครราชสีมา การพัฒนาผู้สูงอายุ และสิทธิผู้สูงอายุ ด้านการส่งเสริมและพัฒนาผู้สูงอายุ ด้านระบบคุ้มครองทางสังคมสำหรับผู้สูงอายุ ด้านการบริหารจัดการ เพื่อการพัฒนางานด้านผู้สูงอายุ ด้านการบริการทางการแพทย์ ด้านยานพาหนะตามความเหมาะสม ด้านการช่วยเหลือผู้สูงอายุซึ่งได้รับอันตรายจากการถูกรังแก การฉ้อโกง การหลอกลวง การข่มขืน และการล่วงละเมิดทางเพศ และการส่งเสริมและสนับสนุนให้ผู้สูงอายุมีส่วนร่วมในการจัดการศพตามประเพณี ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ ในอำเภอขามทะเลสอ จังหวัดนครราชสีมา อย่างมีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนด้านอื่น ๆ ไม่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ ในอำเภอขามทะเลสอ จังหวัดนครราชสีมา ตามที่การศึกษาของพระมหาเกรียงไกร กิตติปัญญา ผลการวิจัยพบว่า ผลการเปรียบเทียบความพึงพอใจต่อการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วนตำบลปากส้าย อำเภอเหินือคลอง จังหวัดกระบี่ จำแนกตามอายุและอาชีพ พบว่า ผู้สูงอายุมีความพึงพอใจแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อจำแนกตามเพศสถานภาพสมรสและรายได้เฉลี่ยต่อเดือน พบว่าแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (พระมหาเกรียงไกร กิตติปัญญา, 2561)

3. แนวทางในการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ ในอำเภอขามทะเลสอ จังหวัดนครราชสีมา

3.1 การพัฒนาผู้สูงอายุ ภาครัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ให้ความรู้การดูแลตนเองอย่างเหมาะสมกับวัยแก่ผู้สูงอายุได้อย่างมีประสิทธิภาพ ช่วยให้ผู้สูงอายุทำกิจกรรมอย่างเหมาะสม พัฒนาสุขภาพร่างกายให้แข็งแรงตระหนักรู้การเลือกทำกิจกรรมที่เหมาะสมกับสมรรถนะตนเอง สนับสนุนให้ผู้สูงอายุเข้าถึงการประกอบอาชีพอย่างเหมาะสม พัฒนาความสามารถให้พึ่งพาตนเองได้ดี ตามที่การศึกษาของพระมหาเกรียงไกร กิตติปัญญา ผลการวิจัยพบว่า ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับความพึงพอใจต่อการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วนตำบลปากส้าย อำเภอเหินือคลอง จังหวัดกระบี่ พบว่า ควรจัดให้มีหน่วยบริการประจำหมู่บ้านส่งเสริมกิจกรรมอันเป็นรายได้ที่เหมาะสม ด้านความมั่นคง ความเป็นอยู่และได้รับสิทธิเท่าเทียมกัน อยากให้มีเงินกองทุนผู้สูงอายุภายในหมู่บ้านบริการความรู้ที่เหมาะสมแก่ผู้สูงอายุและดูแลเรื่อง ความต้องการของผู้สูงอายุ อยากให้มาทำเงินเก็บประจำหมู่บ้าน สำรวจเครือข่ายที่มีความพร้อมในการปฏิบัติหน้าที่อย่างมีประสิทธิภาพ (พระมหาเกรียงไกร กิตติปัญญา, 2561)

3.2 สิทธิของผู้สูงอายุ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้ความสำคัญต่อการให้ความรู้แก่ผู้สูงอายุในการตระหนักต่อการพึ่งพาตนเองอย่างต่อเนื่อง ช่วยให้การดำเนินชีวิตประจำวันผู้สูงอายุมีความสุขอย่างดี มีการลงพื้นที่เยี่ยมเยียนผู้สูงอายุตามชุมชนของเจ้าหน้าที่ทางการแพทย์เพื่อให้บริการอย่างต่อเนื่องภาครัฐสนับสนุนให้มีเครื่องอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ในพื้นที่สาธารณะทำให้ผู้สูงอายุได้รับการบริการอย่างดีได้รับการช่วยเหลืออันมีกระบวนการพิจารณาที่ตรวจสอบได้ ทำให้การดำเนินงานก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ผู้รับและงบประมาณที่จัดสรร ดังที่ผลการศึกษาที่ว่า มีข้อเสนอแนะให้เพิ่มเจ้าหน้าที่ที่ให้การดูแลประจำตึก ปรับปรุงการสื่อสารของเจ้าหน้าที่ให้มีความไพเราะยิ่งขึ้น เพิ่มจำนวนถังขยะในแต่ละอาคารและปรับปรุงตำแหน่งการวางถังขยะเพิ่มจำนวนห้องน้ำภายในอาคาร และมีบุคลากรทางการแพทย์ เช่น พยาบาลวิชาชีพและนักกายภาพบำบัด เป็นต้น (เขมภักดิ์ เจริญสุขศิริ และสิริพิชญ์ เจริญสุขศิริ, 2560)

3.3 คุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ ผู้สูงอายุมีความพึงพอใจต่อสภาพความสัมพันธ์ทางสังคมของตนเอง มีศักยภาพในการพึ่งพาตนเองได้ดี สามารถทำกิจกรรมร่วมกับผู้อื่นมีสภาพจิตใจที่ดีจากการรับรู้ได้ว่าตนเองได้รับการช่วยเหลือขึ้นพื้นฐานจากภาครัฐอย่างเหมาะสม มีสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัย สอดคล้องกับความต้องการของ

ผู้สูงอายุในชุมชน ซึ่ง สุชาติ สมบูรณ์ และคณะ ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการสูงวัยอย่างมีสุขภาวะของผู้สูงอายุ ผลการวิจัยพบว่า พยาบาลและผู้เกี่ยวข้องกับการดูแลผู้สูงอายุ ควรส่งเสริมการสนับสนุนทางสังคม ความผาสุกด้านจิตวิญญาณ และการมีพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพให้เหมาะสมในผู้สูงอายุ เนื่องจากเป็นปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการสูงวัยอย่างมีสุขภาวะของผู้สูงอายุ (สุชาติ สมบูรณ์ และคณะ, 2561)

สรุป/ข้อเสนอแนะ

สรุปว่า การพัฒนาผู้สูงอายุในจังหวัดนครราชสีมา สิทธิของผู้สูงอายุในจังหวัดนครราชสีมา และคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในจังหวัดนครราชสีมา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ในส่วนของการพัฒนาผู้สูงอายุ และสิทธิผู้สูงอายุ ด้านการส่งเสริมและพัฒนาผู้สูงอายุ ด้านระบบคุ้มครองทางสังคมสำหรับผู้สูงอายุ ด้านการบริหารจัดการเพื่อการพัฒนาทางด้านผู้สูงอายุ ด้านการบริการทางการแพทย์ ด้านยานพาหนะตามความเหมาะสม ด้านการช่วยเหลือผู้สูงอายุซึ่งได้รับอันตรายจากการถูกทารุณกรรม ด้านการสงเคราะห์เบี้ยยังชีพ และด้านการสงเคราะห์ในการจัดการศพตามประเพณี ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ ในอำเภอขามทะเลสอ จังหวัดนครราชสีมา อย่างมีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนด้านอื่น ๆ ไม่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ ในอำเภอขามทะเลสอ จังหวัดนครราชสีมา และมีแนวทางในการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ ในอำเภอขามทะเลสอ จังหวัดนครราชสีมา ดังนี้ ภาครัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ให้ความรู้การดูแลตนเองอย่างเหมาะสมกับวัยแก่ผู้สูงอายุได้อย่างมีประสิทธิภาพ ช่วยให้การดำเนินชีวิตประจำวันผู้สูงอายุมีความสุขอย่างดี มีการลงพื้นที่เยี่ยมเยียนผู้สูงอายุตามชุมชนของเจ้าหน้าที่ทางการแพทย์เพื่อให้บริการอย่างต่อเนื่องภาครัฐสนับสนุนให้มีเครื่องอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ให้ผู้สูงอายุมีศักยภาพในการพึ่งพาตนเองได้ดี สามารถทำกิจกรรมร่วมกับผู้อื่นมีสภาพจิตใจที่ดีจากการรับรู้ได้ว่าตนเองได้รับการช่วยเหลือขั้นพื้นฐานจากภาครัฐอย่างเหมาะสม จากการศึกษาครั้งนี้ มีข้อเสนอแนะดังนี้ ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและคนในครอบครัว ควรเรียนรู้ถึงปัญหาสุขภาพที่อาจเกิดขึ้นได้ในผู้สูงอายุรวมถึงวิธีป้องกันและดูแล จะช่วยให้ผู้สูงอายุสามารถดำรงชีวิตต่อไปได้อีกยาวนานด้วยสุขภาพที่ดีและมีชีวิตชีวามากขึ้น ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป ศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยอื่นที่มีผลต่อคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในจังหวัดนครราชสีมา เช่น การช่วยเหลือผู้สูงอายุซึ่งได้รับอันตรายจากการถูกทารุณกรรม ด้านการยกเว้นค่าเข้าชมสถานที่ของรัฐด้านการอำนวยความสะดวกและความปลอดภัย เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงสาธารณสุข. (2559). แผนพัฒนาสุขภาพแห่งชาติ ฉบับที่ 12 พ.ศ. 2560 – 2565. กรุงเทพมหานคร: คณะกรรมการอำนวยการ จัดทำแผนพัฒนาสุขภาพแห่งชาติ ฉบับที่ 12 กระทรวงสาธารณสุข.
- เชมภัค เจริญสุขศิริ และสิริพิชญ์ เจริญสุขศิริ. (2560). ความพึงพอใจของผู้รับบริการ กรณีศึกษาศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ จังหวัดปทุมธานี. วารสารวิจัยทางวิทยาศาสตร์สุขภาพ, 11(ฉบับพิเศษ), 43 - 52.
- ทรงรัตน์ หิรัญอุทก. (2553). กลยุทธ์ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในเขต องค์การบริหารส่วนตำบลองครักษ์ อำเภอบางปลาม้า จังหวัดสุพรรณบุรี. ใน วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์. มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- พระมหาเกรียงไกร กิตติปัญโญ. (2561). ความพึงพอใจต่อการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วนตำบลปากส่าย อำเภอเหนือคลอง จังหวัดกระบี่. วารสาร มจร การพัฒนาสังคม, 3(1), 88 - 97.
- มูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุไทย (มส.ผส.). (2558). สถานการณ์ผู้สูงอายุไทย พ.ศ. 2557. กรุงเทพมหานคร : บริษัท อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด (มหาชน).

- สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล. (2561). รายงานประจำปี 2561 (มิเตอร์ประเทศไทย Thailandometers). เรียกใช้เมื่อ 13 พฤษภาคม 2566 จาก <https://ipsr.mahidol.ac.th/wp-content/uploads/2022/02/2018-IPSR-Annual-Report.pdf>
- สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดนครราชสีมา. (2561). สถิติประชากรสูงอายุของจังหวัดนครราชสีมา. เรียกใช้เมื่อ 13 พฤษภาคม 2566 จาก <http://www.korathealth.com/korathealth/download/download.php>
- สุชาดา สมบูรณ์ และคณะ. (2561). ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการสูงวัยอย่างมีสุขภาพของผู้สูงอายุ. วารสารเกื้อการุณย์, 25(1), 141 - 153.
- Dean, J. W., Jr. & D. E. Bowen. (2000). Management Theory and Total Quality: Improving Research and Practice Through. In The Quality Movement and Organization Theory, edited by R. E. Cole and W. R. Scott, (pp. 3 - 22). Thousand Oaks, CA: SAGE Publications.
- Philp, Ian. (1991). Towards improving Quality of Life for the Dependent Elderly and Their Carers. In Thesis (M.D.). University of Edinburgh.
- Yamane, T. (1973). Statistics: An Introductory Analysis. (3rd ed). New York: Harper and Row.